

陳阿朱 | Squliq Tayal
賽考利克泰雅語

Lnglungun ginlgan muw yaba mlata rgyax squ laqi ku na

Qutux ryax na 'bagan sasan mezybuq balay ini kslwan iyan na ga, siy ktay nyux mwah tmuliq 'nbyan sakaw qu yaba la.

“Hayung, tuliq pima rqyas ru mniqa ta mami la, knayan misu hera musa ta mlata rgyax rwa!” balay kmnayan sa kkryaxan hera ska na tatak mnwah myan qmayah ru, “Musa ku mluw isu uzy.” wal muw son, yasa qu siy ku ptqoh balay mtuliq mlukus ha ru, magan ku ppima musa ku mima rqyas la. Yaba hiya ga, cyux ini 'rangaw smryut na rrasun nya qnawan, bhzing ru qlcing na brusa, cyux nya bringun squ ska na tokan nya.

Masuq myan knama la ga slwan sasan uzy la, sinbetaq hmabuk lalaw ru smi turu tokan qu yaba la ga, “Sa, cila la ga.” mha kyalun ku nya la. Mgluw myan mhkangi myunaw ru glabang na tuqiy aring qalang, memaw lhbaw qu rapan maku mhkangi gi musa ta mluw yaba mcisan ska na rgyax mha saku lnglung.

Ini kbsyaq pinhkngyan myan aring qalang la ga, myup myan te 'zin syaw na tuqiy glabang, ktan la ga rgzin balay ru wal siy kzi kzi mn_gyut mta kraya qu phkngyan tuqiy, pschron r'ra te suruw inkholan qalang la ga, cyux zik balay ru ks'yutan hazi mita la.

“Hayung, nanu mlux su ymangay mita kya na piy, twahiq 'son ta na ay, laxiy rangaw mta mhkangi ga, mrangaw su na ru ptehuk ta knwan bbu rgyax qany la?” mha cyuw mlawa te kraya qu yaba la ru siy ku nhehi mssyuk mluw tuqiy nwahan na yaba musa ksobih hya. Tpcingan maku mhkangi qu yaba ru msquli saku mita 'san myan tuqiy na ga, twahiq balay ki bbu na rgyax na wah, yasa qu siy ku inromun mluw mta mhkangi la.

Tehuk myan balay bbu na rgyax la ga, “Hngawa ta cakah bbu na rgyax qany ha, m'wiy balay inttan ta mhkangi soni! Somiy yabux su ru nbuw cakah qsya naras ta ha ga.” mha yaba, smom saku bning muw ppima qu yabux ha ru s'agan ku nya qutux ang qsya sni nya tokan ru

mnbuw saku qsya, wal siy kusa wax qu inlungan minnbuw qsya, aring kya baqun maku mha mttta rgyax ga, siy ka smsumun maras kwara qu nniqun, nnbun ru bbingun qeqaya wah, mha kya la ga, ini nbah m'uyay ru mghya kya ska na rgyax la. Bbingun qeqaya hiya ga, lalaw ru ququl, brusa ru qtyap, waly nanu qu s'wah ta mlata rgyax, mwah ta tmqsinuw rwa, sika rasun ta kwara qeqaya qany ru ssqru ta smi squ kturu na qsinuw, ciriq ta qsinuw la ga, maki uzy qu rmatun ta maniq mami qutux ta ngasan la, yasa qu s'wah ta mlata rgyax piy!

“Siy ta gluw bbu qany myunaw mhkangi cikh kira ha ru, pkura ta te llaw miyaq musa hkangi kturu na qsinuw ssyan ta brusa la.” mha yaba. Ini kbsyaq la ga, siy myan gluw balay bbu na rgyax qasa musa la.

“Te llaw kyahu bih na uruw qany ga 'osa mnbuw qsya na qsinuw ru musa ta lwan kya qu kturu la.” mnama psbaq qu yaba. Twahiq hazi binyaqan myan mhkangi la ga, tpru kmayan yaba la mha, “Ktay balay bih maku qany ga, ta qu wal myunaw cyux mema ru mrru mnyang balay tuqy qasa, ktan qu binyapan na rapan la ga siy baqiy balay mha kturu na bzyok la, ya na qany qu kturu hiya la ga, ini nha balay laxiy mluw mhkangi, yasa qu son ta mha kturu la piy.”

Ga, kman lozy qu yaba, “Yat ta siy hmciy smi qu brusa ay, sika blequn smpung mita qu ssyan, kya qenu balay qu bbyaqan nya kakay ga yasa qu ssyan brusa. Ksbihaw ta mluw musa mita te bzinah qu kturu qany, biyagay ta qu ssyan brusa ha.” siy ku gegluw yaba musa, ktay ta balay son nya nanu musa moyaw qu ssyan nya brusa mha ku lnglung nanak.

“Ktay kiy bleqaw misu psbaq, ta qu kturu qany, nyux bangun cikh na minhotaw buqax qara na qhoniq, pira na kzyman qba qinthyang qhoniq qany ga, nyux qmlah mbang sa rhyang kturu ru wal nha siy qray mhkangi,” mha psbaq qu yaba.

“Ga, atuni skihuy su bling ss'an su bhzing na brusa la ga, ktay qu bnyaq kakay na bzyok qany ru, ana su syun sa te gleng na nyuw qmlah mang rhyang buqax na qhoniq qany, son su kya minblaq smi qu brusa la ga, swa su skal yat balay yapu ciriq atuni qmpun la ay!” mha minblaq psbaq qu yaba.

“Syun ta sqany qutux brusa la ga? ” maqus saku.

“Awu la ga! Ktay gblinga saku ru ss'an maku bhzing, stutu maku mnyang qba qinthyang qutux puqing qhoniq galan boli ru, rongan tm'taq

qu puqing nya, sp'su maku alay msyaw hazi qinryuxan na boli te kraya na kturu qany. qiyan maku qnawan na brusa qu llyuw na boli la ga, yasa qu bhngun maku ru rongun maku sa bhzing sins'an muw syaw na ginblingan qasa. Rnongan maku qu bhzing la ga smagan muw na sazing naras ta qlcing na brusa qu rong qasa, ru 'nagun lozy pkgih smi sesyaw babaw na qlcing qu bong na qnawan la. Babaw nya la ga, shkangi ana payat minkiyay glabang hazi lbak na qhoniq, ssamaw sa babaw na qlcing la ru, s'agan lozy minkiyay lbak rhyan 'muyun ha ru plgan cikh uraw srpus sa babaw na snamaw lbak qlcing la." yaba muw ga nyuw mha kya psbaq kmayan skila siy gluw mha kya balay mtywaw qu qba nya, siy maku glgiy mita tqbaq uzy.

Masug myan smi qutux brusa qany la ga, mbyaq myan uruw la ru mta myan te qsyap la. Ska lhlahuy na te qsyap ga, lawn lozy mita na yaba qu kturu, "Ktay ga, mteluq balay nohan nya kturu qany wah, nyux balay qsinuw nya rgyax qany ay!" mha yaba: Nanu blequn nya kmayaya mita qu kturu ha ru wal nya syun kya lozy qutux brusa.

Mkura myan te llaw musa mta la ga, m'ubah hazi la ru ki'an cikh na rsnat, siy ktay memaw minromun t'atu mita rhyan qu yaba ru kmayan la, "Wah! Kturu na mit qany hiya la, baq ana mit nyuw maki rgyax qany la ga?" mha cyux siy hohaw nanak kmayan.

"Ini baqiy p'agan ta mit sqany uzy la wah, Hayung!" magan brusa te token lozy ru siy baqiy sa mqas balay qu inlungan nya ru wal nya syun kya lozy qutu brusa la.

"Aba, bzyok hiya ga mqalux qu bukin he nya rwa, menanu qu mit hiya la piy?" mha ku maqus gi yat ku mnita mit na rgyax na.

"Baqaw su balay isu gi mspat balay kawas su misuw qany na ru, ciriq ku mit nxan ga, misan su balay knaki ngasan ni yaya su. Mit rgyax hiya iy cyaba ga, mnyang balay uyuk na kacing ka misan baq mhkangi mluw yaya nya, skila ini krangi uyuk na kacing ka mkmoyay hazi ktan, lokah balay qpzing nya mit hiya ru ana rsnat ga baqun nya mhkangi, ki'an na qehuy qu tunux nya ru r'tung qu ngungu nya, mtalah mnyang lbak na qhoniq ska na qyunam p'qmisan qu bukin he nya hiya." mha kman.

"Nanu niqun na mit rgyax hiya la, maki mami nha uzy piy?" mha ku.

"Pira na ita uzy sika mtngi ga, thoyay mqyanux ska na rgyax ay,

bahaw na laqi su na, ini su baqiy qu qqenux na qsinuw rgyax.” mha yaba.

“Qsinuw hiya ska na rgyax ga, blaq balay qu qnxan nha, ana ini k’uy mtywaw ga nyux s’anan nanak na Utux kayan, kwara ka tanguw lmiquy, bway ru lbak na qhoniq, kek’man, bisuw ru qbulang zik na uraw ru ska na minbuqax qhoniq, yasa qu lsayan nha yqzyuqu ska na rgyax maniq la ru thoyay minblaq mqyanux kya ska na rgyax nha hiya ay.” mha psbaq yaba.

“Aba, isu ru yaya ga, memaw simuw minyabux mtywaw qmayah, swa sika mha simuw kya minyabux piy?” mha ku kmayan.

“Awu, ini myan kusa kya myabux mtywaw muhi pagay, ngahi, sehuy, qetun, qerang ru singut la ga, nanu balay qu musa ta baqun maniq qutux qutux ryax; Ini ta pmuhi tetbihi ru mlata cikhah rergyax hmkangi ttriqan qsinuw, ini uzy ga ini ta qayat cikhah qqyatan ru ss’anan la ga, nanu balay qu musa ta rmatan maniq la piy?” mha minblaq psbaq qu yaba la.

“Sinpngan na Utux aring kinbkesan ta squliq babaw rhyan qany ga, minkahun sa kin’qwan nha sinrhgan ke na Utux babaw kayan ru wal ppgyarun alay mshriq squ ungat ’koxan qqyanux kinki’an nha qasa la, aring kya la ru sika mt’buk nanak mtywaw la ga, thoyay muluw qnaniq la ru baq mskluw qu qnxan nha.” mha tmwang kmayan qu yaba.

“Han, baq mha kya qu kinholan qnxan ta ita squliq babaw rhyan qany ga! ru nanu lxun nha p’uqu hmiriq qu sinrhuw kmayan na Yaba Utux la piy, aki minblaq balay mqyanux kya kinki’an nha qasa?” maqus saku.

“Yasa hiya ga, nwahan tmqruw na yaqih utux ka smparis Yaba Utux, hmakas mha biqay qoyat na Yaba Utux qu squliq, nway mtmaq ita laxan na Yaba Utux kwara squliq babaw rhyan mha inlungan nya.” mha yaba.

“Ita squliq hiya nyux ta mqyanux ha ga, cyux qu piyang balay na gaga sika ini ta zyngiy ru glgan ta balay ska na qnxan ta. Qutux hiya ga snhe ta ru stubun ta qu kinbalay ana nanu nyux ta ktan ru ita squliq iy Yaba Utux kayan ka mnaki krriyax qasa; Qutux lozy hiya ga, mluw ta singsgan ke na yaba ta ru yaya ta, msblaq ta ru mrraw ta ki mtswe ta, gmalu ta squliq ana ima, ini qquriq, ini pkbrus, ini tqruw ru mscikah ywaw na squliq, ini rawi knerin na squliq, ru glgan ta uzy qu gaga sinpngan na thoki ka nyux mlahang qalang ta qany. Mha ta kya balay la

ga, nyux roziq na Yaba Utux kinyaya mita ru musa ta nya biqan kinlhangan ru yat ta p'nkux iyan ywaw na qqnxan la.” mha smgsuw kman qu yaba lozy.

Ktan qu kayan la ga, mtakuy hazi uzy qu wagi la, kya rima mtyu qu brusa wal syun na yaba la ru, kyalun maku yaba la mha, “Gbyan hazi la aba, ini ta ’kahun musa la ga, pklhngan ta ska na tuqiy la wah!” “Awu la, ana ini kpiyux qu wal ta syun brusa ga, ktay na Yaba Utux kayan, sgalu ta nya ga musa ta nya biqan iy wahan ta mllaw mkaxa nqun, nanu biyaqa ta rgyax misuw qany la ga!” mha yaba ru siy myan gluw innwahan tuqiy ru mbyaq myan, sesman balay mnkum hazi la ga, tehuk myan qalang la.

Blaq ru mqas balay inlungan ginlgan maku yaba musa mlata rgyax. Yat nanak wal muw siy kktay ru mqbaq qu kwara ywaw na mlata rgyax, qqbaqan smi brusa ’ringan ru tehuk pcingan; Qqyung minkahun qinbaqan na yaba ska qnxan ita squliq, wal ku nya pcbaqan ru smgsuw kmayan ga, wal muw balay siy si inlungan ru cinbbaq squ mqyanux babaw rhyan ga sika ini laxiy crhuw mluw gaga ka mpepuyuw inlungan na Yaba Utux babaw kayan.

憶少年時隨父入山狩獵

夏天有一日凌晨還未亮的破曉時分，父親突然到我睡覺的床邊叫醒了我。

「哈勇，起來洗把臉之後，我們就用餐了，我昨天不是跟你講過，說我們今天要上山去狩獵麼？」隨即想起昨天我們去園地工作時，父親確實談及了今日要上山狩獵的事，當時我毅然地向父親表示說：「我也要跟您去」；於是我便趕緊從床上起來，穿好了衣服，取了條毛巾到浴室去洗臉了。父親則另一邊不斷地在檢視並整理他所要帶去重要的器具，即獸陷的軟剛繩、藤製的機關插門、扁薄的機關踏板而逐一地放入他的背網裡面。

我們用完了早餐之後，已經是明亮的早晨了，父親腰間束了腰帶配了大刀，背上了背網，對我說：「來，我們走了吧！」從部落出發我們相偕在一條平直而寬敞的道路上行走，行進間我因自認首次同父親到山裡去逛逛遊玩而心情歡悅，腳步也就跟著極為活潑輕鬆。

從部落出發不多時，我們就隱入了寬敞道路左邊丈高野林中看來極為窄小，且是曲曲折折逐漸往高處爬登的山野小徑，行行復行行，我駐足而轉頭俯瞰來時的路，卻見部落竟遠遠地已落在腳下的山底了。

「哈勇，你還在那兒俯瞰甚麼，我們要過的行程還遙遠啊，可先不能停歇了爬登的腳步；你再事耽擱，便怎能預期到達此山頂峰的時刻了呢？」父親在不遠的前頭路上呼叫著，於是我便轉身急促地沿著父親走過的路子貼近了他，且緊跟著繼續往上爬登，時而抬頭望向前方的路徑，確實意識到與峰頂尚有一段相當距離，因此我就專心跟著父親亦步亦趨地爬登前進。

當我們到達了峰頂時，父親就說：「方才我們一路攀登而上到了這個峰巔，腳痠氣促，疲累不堪，就在這兒稍事休息吧！先把你身上的汗擦一擦，再喝點兒我們所帶的涼開水。」我先用我帶在身上的一條毛巾擦拭了身上的汗漬後，父親也隨著從他的背網中取了一壺水給我，就咕嚕咕嚕地喝了，涼水下肚，益覺清涼舒暢，鼠器與疲累也隨之消散了。這時我才知道入山狩獵都必須事先備妥食物、飲水以及需用的器具，這些若都攜帶齊全，就不虞在深山中挨餓口渴；至於需用的器具，如大刀與槍頭匕首、獸陷的軟鋼索與鐵鉗子，若缺了這些器具，則入山又因何而為，豈不是尋索獵物？事實上這些器具是欠缺不得，我們大可利用它偽裝藏置於獵物必經的路徑上，吊到或鉗到了獵物，也就有了一家子餐桌上豐盛的野肉餚饈，溫飽家小，其故也哉！

「待一會兒我們先沿著這巔峰的峻線走過去，然後再往右邊的陡坡下峰，到接近凹谷處看是否能尋得野物的蹤跡，選擇適當的位置安放吊陷。」父親說著隨即起身，我們即沿著峻線起起落落地直走。

「這右邊山坡近凹谷處是此區野生動物下谷飲水必經的要衝，那兒必會讓我們找到野物的路跡了。」父親預作說明。我們下坡經過了一段冗長的距離，父親卻突地停住，說：「你看我近身之處，一條橫著平直的過去且極為明顯而踏實的道路痕跡，再細看踏下的跡形確實是屬於野豬的足跡。深山野地有如此顯然的動物路跡，必然是動物本身經常來來回回不斷使用的路徑，所以我們才稱為『野生動物路跡』」。

但是父親卻又說：「我們並不能隨便放置吊陷，必得要仔細選擇放置的位置，也就是究竟哪處是牠最容易踏足的地方，就是可以埋放吊陷的適當之處。我們先隨著牠這條路徑的旁邊往前去查看，找出最佳埋放的位置。」我一直隨在父

親的身旁，心中想看父親到底如何選擇。

「你看啊，我仔細地告訴你，看這條路徑雖經很久被乾而慢慢腐爛，粗如手臂掉下來的樹枝緊貼在地上橫阻著，卻不造成阻礙而被跨步走過」父親說。

「可是，你若欲掘坑插入藤製的吊陷機關插門，就得要仔細觀察這野豬跨步投足的正當位置，不論你或選放於這貼地漸見腐朽橫木前方投足的位置，妥善地埋放，善加偽裝而不留任何足以讓野豬嗅覺敏感的痕跡，一旦野豬踏陷了機關，吊陷的軟鋼索必然會立時縛住豬腳而將之懸吊在半空中無法脫離，自然是不在話下了。」父親仔細的解說。

「我們的第一個吊陷就要放在這裡了麼？」我問。

「就是啊，看我將要掘坑然後坑邊按插藤製機關的插門，之後在附近不遠處砍一支根部直徑約八公分粗的樹做為吊弓，清除其上所有的枝桠，並將其根部削尖，在野物路徑的上方約如吊弓之長的距離插入地下尺餘深，再將吊索的一端緊縛在吊弓末梢，左手抓住吊弓末梢使勁地拉彎，而右手則將附有扣鈕的另一端將扣鈕扣在藤製機關的插門上，並在扣鈕的下端以三寸長的細枝水平地頂住扣鈕；放開左手的吊弓末梢，輕輕地將兩片薄木板平放於頂住扣鈕三寸長的細枝上，接著將吊索末端的吊環張開妥善地放置於兩片薄木板周圍；之後繼續用四片寬大的乾樹葉將吊環與薄木板覆蓋起來，又從地上拿起乾枯的樹葉揉成細粉混合些許細土撒在上面加以偽裝成與前後路徑之狀況毫無異狀，整個操作吊陷的過程就是如此。」我父親這樣地一邊說明，卻也手腳不停地進行著安放吊陷的動作，我自然一面聆聽他說明，同時也仔細地看著他執行的過程。

當我們將這一個陷阱埋放完成了之後，就下到凹谷再爬登對面的山腰，在對面山腰的樹林間父親又發現了一條動物的路徑，說：「看哪，這條路徑上所留下動物的足跡還很生鮮，似是走過不久，顯然這山區裡動物的活動很頻繁呢！」他隨即左右仔細察看，便又埋放了一支吊陷在那兒。

我們又繼續往右邊的山區斜向登爬，山勢較為陡峭且兼有多處的石壁，忽見父親彎著腰身察看地面，就自言自語地說：「啊，這卻是山羊的路徑了，原來這山區還有山羊的蹤跡呀？」

「哈勇，說不定我們日後會在這兒捉了隻山羊回家呢。」

」父親說。他隨即又從背網裡取了吊陷的物件，且看來性情蠻開朗自信地再埋放了一支吊陷。

「阿爸，山豬的體毛不是黑的麼？那麼山羊是什麼樣的呢？」我這麼提問是因為我還不曾看過山羊。

「你現在才剛剛八歲而已，自然不清楚山羊是隻什麼樣的動物，當年我吊到山羊時，也剛好是你媽媽生下了你還不過數日的時候。說到山羊，大隻的體形就像母牛剛生下來，看起來還是懦弱不堪，緊跟在母牛身邊剛學會走路的小牛那麼大，但山羊的腳勁卻是極為強健，牠縱然在山林的石壁之間也能奔行裕如，頭上有三寸長向後彎曲的尖角，屁股上的尾巴短小，體毛的色澤似如秋冬季山林間枯黃的樹葉般是橙黃色的。」父親這麼說明。

「山羊在山上是吃什麼，牠們也有飯吃麼？」我問。

「牠們也像我們一樣必須有得吃，才能在山林裡存活。你還是那麼小，並不清楚知道動物在山區裡的生存狀況。」父親說。

「動物在山區裡面，生活是很安逸輕鬆的，牠們雖不勞苦工作，自有神提供各種飼料餵養牠們，像五結芒草的幼苗、樹類的果實和葉子、地面上的草與藤、地下的蚯蚓與地上腐木中的蟲類、豁谷的山水，這些就是牠們在山林裡面到處遊蕩足以果腹而生存的食物啊。」父親解說。

「阿爸，您跟媽媽在園地汗流浹背的工作，為什麼一定要這麼勞苦呢？」我這麼發問。

「是的，我們若不這樣流汗地操勞，種植稻米、地瓜、芋頭、玉米、豆類以及山地豆，那我們每一天三餐就能吃什麼了呢？我們不種些蔬菜，甚至偶而上山巡獵，尋找些可以獵獲的野物，或者是不飼養些家禽家畜，那我們用餐時拿什麼作為佐膳呢？」父親這樣詳細地解說。

「神在創世之初判定地上人類的始祖因違背神鄭重的吩咐，而趕出所被安置生活無憂無慮的居所，從此得須勞苦流汗才能得溫飽，延續其生命。」父親再加解說。

「哦，原來地面上人類祖先艱苦生活的由來是這樣的！那為什麼要犯下違背神吩咐這樣的過錯呢？本來不是可以在原先所居住的地方過著安穩舒適而無憂無慮的生活麼？」我疑惑地說。

「那是與神敵對的惡魔撒旦所使出的詭計，心裡忌妒而

不願意看到人類得神的賜福。」父親解說。

「我們人還活在人世時，有條極為重要的約束人心與行為的規範必須牢記在心而且平日生活當中要遵行不悖，那就是相信並敬拜那創造我們所能看得到的一切天地萬物及我們人類始祖，自有擁有的全能者真神；再者是要順從父母的話，與兄弟姐妹和睦相處、互相幫補；對任何需要幫助的人，盡能力發揮憐憫心；不偷盜、不說謊、不施詭詐與貪圖他人的所有、不姦污人的妻女；也要行守國家社會所制定的法律及順從地方首長所頒布適宜的命令。我們若真能誠意信守，神的眼目時刻在監察，必能賞賜恩典與照顧，擔當我們的憂慮了。」父親又如此鄭重的期勉。

抬頭望天，日已漸漸西斜，父親埋置的吊陷，屈指也有五六，即向父親提議說：「阿爸，天已近傍晚了，若不及時打道回府，就可能半途摸黑趕路了呢！」

「好了，我們埋置的吊陷雖然不多，就託付給我們所敬拜與信靠的真神，我們大後天前來巡視時，神若喜悅並憐憫，必會賞賜有期。那我們就此快步下山了吧！」於是我們就快速回到早上的峰頂朝原來的山路下了山，天將陰暗時也到達了部落了。

這次隨父親上山狩獵，不但親眼目睹與學習在山中狩獵的各種狀況、埋放吊陷的方法及其過程，更進一步從父親人生的經驗談話與教誨中，承受並了解為人處世應該堅守的道理，此行乃真美善而讓我內心無比的愉悅。